

Dosarul nr. 2ra-1508/21

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. S. Dimitriu)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Anton, V. Cotorobai, I. Secrieru)

DECIZIE

24 noiembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Ala Cobăneanu
Iurie Bejenaru
Dumitru Mardari
Galina Stratulat

examinând recursul declarat de Tatiana Timofti-Rusanovscaia, reprezentată de avocatul Petru Coșleț,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Tatiana Timofti-Rusanovscaia împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Primăria municipiului Chișinău, Consiliului municipal Chișinău, executorul judecătoresc Iurie Gîlcă și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului material și moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 22 aprilie 2021 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 01 aprilie 2020, prin intermediul poștei (Vol. I, f.d.24), Tatiana Timofti-Rusanovscaia a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, solicitând constatarea încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii din 26 noiembrie 2007 a Curții de Apel Chișinău privind asigurarea cu spațiu locativ, pentru perioada 11 februarie 2017-31 martie 2020, încasarea de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, a prejudiciului moral în sumă de 1800 de euro, a prejudiciului material în sumă de 8200 de euro, privind chiria spațiului locativ pentru perioada ianuarie 2017-decembrie 2019, încasarea cheltuielilor de judecată, inclusiv de asistență juridică.

În motivarea acțiunii, reclamanta a invocat că, activează în funcția de procuror în mun. Chișinău din data de 22 aprilie 2005. La 19 septembrie 2007 a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului municipal Chișinău cu privire la obligarea de a o asigura pe ea și membrii familiei sale cu spațiu locativ. Prin hotărârea din 26 noiembrie 2007 a Curții de Apel Chișinău acțiunea a fost admisă, iar prin decizia din 02 aprilie 2008 a Curții Supreme de Justiție a fost menținută hotărârea de asigurare cu spațiu locativ. Drept urmare, a depus la executare documentul executoriu, iar executorul judecătoresc a întreprins un șir de acțiuni pentru executarea acestuia, însă până în prezent nu a fost asigurată cu spațiu locativ.

Reclamanta a menționat că, la data de 20 octombrie 2016 a depus o cerere în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, prin care a solicitat constatarea încălcării termenului rezonabil de executare a hotărârii judecătorești irevocabile, încasarea prejudiciului moral și material. Prin hotărârea din 10 februarie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, s-a constatat ca fiind încălcat dreptul la executare în termen rezonabil a hotărârii din 26 noiembrie 2007 Curții de Apel Chișinău, în perioada 04 februarie 2008 – 10 februarie 2017 și s-a încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, suma de 40000 de lei cu titlu de prejudiciu moral și suma de 3000 de euro cu titlu de prejudiciu material. Hotărârea din 10 februarie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, a fost menținută prin decizia din 07 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău și încheierea din 10 aprilie 2019 a Curții Supreme de Justiție.

Reclamanta a precizat că, după încasarea acestor prejudicii, hotărârea judecătorească cu privire la asigurarea cu spațiu locativ nu a fost executată, fiind nevoită să suporte și în continuare prejudicii materiale și morale enorme. Astfel, în opinia sa, instanța de judecată este în drept să constate încălcarea dreptului său la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești din 26 noiembrie 2007 pentru perioada 11 februarie 2017 – 31 martie 2020 cu încasarea prejudiciului moral în sumă de 1800 de euro pentru trei ani, care este justificat, rezultând din jurisprudența constantă a CtEDO. În cauze similare, Curtea Europeană a Drepturilor Omului acordă în mediu 600 de euro pentru 12 luni de neexecutare a hotărârii în termen rezonabil, având în vedere și recomandarea nr.6 din 01 noiembrie 2012 a Curții Supreme de Justiție.

De asemenea, a susținut că, urmează a fi încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, prejudiciul material în sumă de 8200 de euro, suportat în perioada ianuarie 2017 - decembrie 2019, ca urmare a închirierii spațiului locativ. Astfel, la data de 01 ianuarie 2016, a încheiat cu Boris Bujor un contract de chirie a apartamentului nr. 482, cu două odăi, din bd. XXXXX, nr. 23/1, mun. Chișinău, pentru care a achitat lunar câte 250 de euro, iar în perioada ianuarie 2017 - august 2018 a achitat, în total, pentru chirie suma de 5000 de euro. În perioada septembrie 2018 - decembrie 2018, pentru apartamentul nr. 9, cu 2 odăi, din str. XXXXX, nr. 41, mun. Chișinău, închiriat de la Efimia Șeica, a achitat lunar câte 200 de euro, iar în total suma de 800 de euro. Pentru perioada ianuarie 2019 - decembrie 2019, pentru apartamentul nr. 20, cu 3 odăi, din bd. XXXXX, nr.15, mun. Chișinău, închiriat de la Natalia Pahopol, a achitat lunar câte 200 de euro, iar în total a achitat suma de 2400 de euro.

Prin încheierile protocolare din 25 iunie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, Primăria municipiul Chișinău, Consiliul municipal Chișinău, executorul judecătoresc Iurie Gîlca și Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova au fost atrași în calitate de intervenienți accesorii.

Prin hotărârea din 02 octombrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial ca fiind întemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Tatiana Timofti-Rusanovscaia și s-a constatat încălcarea dreptului Tatianei Timofti-Rusanovscaia la executare în termen rezonabil a hotărârii din 26 noiembrie 2007 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă nr. 3-3113/2007, la acțiunea Tatianei Timofti-Rusanovscaia împotriva Consiliului municipal Chișinău cu privire la recunoașterea ilegală a refuzului și obligarea emiterii actului administrativ solicitat,

prin neexecutarea hotărârii judecătorești în perioada 11 februarie 2017-31 martie 2020; s-a încasat de la bugetul de stat, gestionat de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul Tatiane Timofti-Rusanovscaia suma de 35838 de lei, ce constituie echivalentul a 1800 de euro la data pronunțării hotărârii, cu titlu de prejudiciu moral cauzat și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 1500 de lei, iar în total suma de 37338 de lei; în rest acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia din 22 aprilie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Tatiana Timofti-Rusanovscaia, reprezentată de avocatul Petru Coșleț; s-a admis apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova; s-a casat integral hotărârea din 02 octombrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și s-a emis o nouă hotărâre prin care s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată înaintată de Timofti-Rusanovscaia Tatiana împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Primăria municipiului Chișinău, Consiliul municipal Chișinău, executorul judecătoresc Iurie Gîlcă și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, recuperarea prejudiciului material și moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

La 16 august 2021, Tatiana Timofti-Rusanovscaia, reprezentată de avocatul Petru Coșleț, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 22 aprilie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel și casarea parțială a hotărârii primei instanțe pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a cererii de chemare în judecată.

În motivarea recursului s-a invocat că, la adoptarea hotărârilor, instanțele ierarhic inferioare eronat au interpretat circumstanțele cauzei, eronat au interpretat și aplicat legea materială și jurisprudența CtEDO în cauze similare. Instanța de fond și instanța de apel au interpretat eronat materialul probatoriu, iar, în consecință, au interpretat și au aplicat eronat legea materială. Hotărârea cu privire la asigurarea cu spațiu locativ nu a fost executată și nu a fost asigurată cu locuință de serviciu. Totodată, au fost prezentate copiile autentificate a contractelor de închiriere a spațiului locativ, înregistrate în modul corespunzător la Secția Administrare Fiscală de Stat, precum și recipisele în original prin care se atestă achitarea acestor servicii în sumă de 8200 de euro proprietarilor apartamentelor.

La adoptarea hotărârilor respective, instanțele ierarhic inferioare au încălcat prevederile art. 12 alin. (1) Cod de procedură civilă și nu au ținut cont de jurisprudența CtEDO în cauze similare. Astfel, în cauza Parasca vs. Moldova, CEDO a hotărât „... că instanțele judecătorești naționale nu au decis niciodată să acorde reclamantului o locuință socială în proprietate, hotărârea judecătorească neexecutată se referă la asigurarea acestuia cu spațiu locativ în locațiune. Din aceste motive, Curtea nu observă nicio legătură de cauzalitate dintre încălcarea constatată și prejudiciul material pretins reprezentând prețul unui apartament și respinge această pretenție. Cu toate acestea, Curtea consideră că este necesar de a acorda reclamantului suma de 12750 de euro pentru chirie pe care el a trebuit să o plătească în perioada de neexecutare ” (cererea nr. 17 986/09, § 33). Prin urmare este evident, că la adoptarea soluției, instanțele naționale nu au ținut cont de jurisprudența CtEDO în cauze similare, însă au adoptat soluții arbitrare.

La fel, a opinat că, contrar prevederilor art. 123 alin. (2) Cod de procedură civilă, instanțele ierarhic inferioare nu au ținut cont de hotărârea din 10 februarie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, menținută prin decizia din 07 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău și încheierea din 10 aprilie 2019 a Curții Supreme de Justiție, în cauză similară, între aceleași părți, pe aceleași temeuri, dar cu obiect diferit, în care a fost admisă acțiunea și a fost încasat prejudiciul material în mărime de 3000 de euro de la bugetul de stat. Însă în cauza respectivă, instanțele au respins acest capăt de cerere fără anumite justificări, adoptând o hotărâre arbitrară. Astfel, la adoptarea hotărârilor, instanțele ierarhic inferioare au încălcat esențial normele de drept material și procedural, au adoptat hotărâri nelegitime, care urmează a fi casate.

Recurenta a susținut că, respingând capătul de cerere privind încasarea prejudiciului material în mărime de 8200 de euro, din motiv că a participat la privatizarea a $\frac{1}{4}$ cotă-parte dintr-un apartament, iar soțul său a dobândit în proprietate un apartament cu suprafața de 35,4 mp, pe de o parte instanțele naționale au adoptat hotărâri discriminatorii, din motiv că dispune de avere. Pe de altă parte, prin soluția adoptată, instanțele naționale pun la îndoială executarea unei hotărâri judecătorești irevocabile din 26 noiembrie 2007, privind asigurarea cu locuință de serviciu. Astfel, soluțiile adoptate de către instanțele ierarhic inferioare contravin art. 16 din Constituția Republicii Moldova și art. 14 din Convenție. Respectiv, hotărârile instanțelor inferioare sunt contrare prevederilor legii materiale, adoptate cu încălcarea gravă a prevederilor art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, iar în consecință, urmează a fi casate de către instanța de recurs, cu adoptarea unei noi hotărâri de admitere a capătului de cerere privind încasarea prejudiciului material.

În justificarea soluției sale, instanța de apel a reținut, că executorul judecătoresc a întreprins toate măsurile posibile de executare a documentului executoriu, însă acesta nu a fost posibil de executat, deoarece în viziunea instanței de apel Consiliul municipal Chișinău nu dispune de spațiu locativ liber.

Recurenta și-a exprimat dezacordul cu poziția instanței de apel, deoarece, în primul rând, instanța de apel eronat a concluzionat, că ar fi solicitat constatarea încălcării dreptului la examinarea cauzei într-un termen rezonabil, deoarece astfel de cerință nu a înaintat, însă a solicitat constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești din 26 noiembrie 2007 privind asigurarea cu spațiu locativ de serviciu pentru perioada 11 februarie 2017 – 31 martie 2020. Or, instanța de apel „nu a auzit-o”, eronat interpretând cerințele sale. Potrivit jurisprudenței CtEDO, „...în cazul în care instanțele judecătorești naționale se abțin de a da un răspuns special și explicit la cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera ca o încălcare a dreptului la un proces echitabil.” (Cazurile Hiro Balani c. Spaniei, Ruis Toriho c. Spaniei, Popov nr. 2 c. Moldovei, Albina c. României etc.). Deoarece instanța de apel nu s-a expus nici într-un mod în privința capătului de cerere privind constatarea încălcării dreptului la executarea hotărârii judecătorești irevocabile în termen rezonabil, dar s-a expus în privința unei cerințe care nu a formulat-o. Astfel, dreptul la un proces echitabil, garantat de articolul 6 § 1 din Convenție, a fost încălcat.

În al doilea rând, în cadrul examinării cauzei s-a constatat cu certitudine, că Consiliul municipal Chișinău dispune de spațiu locativ liber, însă intenționat nu o

asigură cu apartament de serviciu. Astfel, instanțelor li s-au prezentat decizia din 21 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, menținută prin încheierea din 26 iunie 2019 a Curții Supreme de Justiție, prin care s-a dispus evacuarea lui Florea Eugeniu, Russu Irina, Florea Elizaveta și Florea Nichita din apartamentul nr. 91 de pe str. XXXXX, nr. 11, mun. Chișinău, care-1 ocupau ilegal, însă, la adoptarea deciziei din 22 aprilie 2021, instanța de apel nu a dat o apreciere acestor hotărâri judecătorești irevocabile.

Recurenta a pretins că, prin înscrisuri a demonstrat faptul suportării prejudiciului material în mărime de 8200 de euro, cauzat prin neexecutarea hotărârii judecătorești irevocabile în termen rezonabil, iar, în consecință, cauzarea prejudiciului moral, pe când intimatul Ministerul Justiției al Republicii Moldova, nu a probat lipsa suportării prejudiciului moral.

Copia recursului declarat a fost expediată în adresa Ministerului Justiției al Republicii Moldova, conform scrisorii de însoțire datate cu 09 septembrie 2021 (Vol.II, f.d.156) și a fost recepționată la 15 septembrie 2021, conform avizului de recepție (Vol.II, f.d.158).

Referință la cererea de recurs, în temeiul art. 439 alin.(2) Cod de procedură civilă, până la data judecării cauzei în ordine de recurs, nu a parvenit.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 22 aprilie 2021, iar cererea de recurs a fost depusă la 16 august 2021.

Materialele cauzei atestă expedierea copiei deciziei către participanții la proces la 01 iunie 2021, prin scrisoare de însoțire. Din textul recursului se distinge expedierea în adresa recurteii a copiei deciziei instanței de apel la 18 iunie 2021. De altfel, copia plicului poștal de expediere, anexat la cererea de recurs, este ștampilat cu data de 18 iunie 2021 (Vol.II, f.d.153). Astfel, recursul este declarat în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 03 noiembrie 2021 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea litigiului dedus judecării, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de Tatiana Timofti-Rusanovscaia, reprezentată de avocatul Petru Coșleț și va casa decizia instanței de apel și va menține hotărârea primei instanțe, din următoarele considerente.

În conformitate cu articolul 445 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept: f) să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Din perspectiva prevederilor art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

În virtutea alineatului (2) al aceluiași articol, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: c) a interpretat în mod eronat legea.

În sensul art. 432 alin.(4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Pornind de la faptul că în sistemul legislației noastre procesuale, instanța de judecată este obligată să soluționeze procesul limitându-se la obiectul acestui în sensul formulat prin acțiune și, după caz, concretizat de către partea reclamantă, subsecvent, instanța de recurs se află în situația de a verifica dacă la caz a fost îndeplinită condiția unei examinări efective și a oferit un răspuns specific și explicit mijloacelor hotărâtoare pentru rezultatul procesului, a examinat toate pretențiile și argumentele înaintate (a se vedea, în contrast, *Lebedinschi vs Moldova*, 16 iunie 2015, parag. 31, 35 – 36; *Nichifor vs Moldova*, 20 septembrie 2016, parag. 29 – 31).

Inițial, Colegiul reține că pentru a verifica legalitatea deciziei contestate, fără a administra noi dovezi, va recurge la recapitularea esenței litigiului dedus judecății.

Materialele cauzei atestă că prin hotărârea din 26 noiembrie 2007 a Curții de Apel Chișinău a fost admisă acțiunea înaintată de Tatiana Timofti-Rusanovscaia și a fost recunoscut ilegal refuzul din 28 august 2007 și a fost obligat Consiliul municipal Chișinău să emită actul administrativ solicitat privind asigurarea Tatianei Timofti-Rusanovscaia cu locuință (apartament sau casă) de serviciu pentru perioada de activitate în localitatea dată (Vol.I, f.d.32-33). Ca urmare a contestării cu recurs, prin decizia din 02 aprilie 2008 a Curții Supreme de Justiție a fost menținută hotărârea din 26 noiembrie 2007 a Curții de Apel Chișinău (Vol.I, f.d.34-36).

Drept urmare a înaintării anterior de către Tatiana Timofti-Rusanovscaia o cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii din 26 noiembrie 2007 a Curții de Apel Chișinău privind asigurarea cu spațiu locativ, repararea prejudiciului material și moral, pentru perioada 04 februarie 2008-10 februarie 2017, prin hotărârea din 10 februarie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, a fost admisă parțial cererea de chemare în judecată înaintată de către Tatiana Timofti-Rusanovscaia și a fost constatat ca fiind încălcat dreptul Tatianei Timofti-Rusanovscaia la executare în termen rezonabil a hotărârii din 26 noiembrie 2007 a Curții de Apel Chișinău, pentru perioada 04 februarie 2008-10 februarie 2017, a fost încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul Tatianei Timofti-Rusanovscaia suma de 40000 de lei cu titlu de prejudiciu moral și suma de 3000 de euro cu titlu de

prejudiciu de material cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii din 26 noiembrie 2007 a Curții de Apel Chișinău și suma de 4000 de lei cu titlu de cheltuieli de judecată; în rest acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată (Vol.I, f.d.37-43). Prin decizia din 07 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău a fost menținută hotărârea din 10 februarie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani (Vol.I,f.d.44-58), iar prin încheierea din 10 aprilie 2019 a Curții Supreme de Justiție au fost considerate inadmisibile recursurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și de Tatiana Timofti-Rusanovscaia, reprezentată de avocatul Petru Coșleț (Vol.I,f.d.59-64).

Prin prezenta cerere de chemare în judecată depusă împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Tatiana Timofti-Rusanovscaia a solicitat constatarea încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii din 26 noiembrie 2007 a Curții de Apel Chișinău privind asigurarea cu spațiu locativ, pentru perioada 11 februarie 2017-31 martie 2020, încasarea de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, a prejudiciului moral în sumă de 1800 de euro, a prejudiciului material în sumă de 8200 de euro, privind chiria spațiului locativ pentru perioada ianuarie 2017-decembrie 2019, încasarea cheltuielilor de judecată, inclusiv de asistență juridică (Vol.I, f.d.2-6).

Prima instanță judecând cauza în fond, prin hotărârea din 02 octombrie 2020, a admis parțial ca fiind întemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Tatiana Timofti-Rusanovscaia și a constatat încălcarea dreptului Tatiane Timofti-Rusanovscaia la executare în termen rezonabil a hotărârii din 26 noiembrie 2007 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă nr. 3-3113/2007, în perioada 11 februarie 2017-31 martie 2020; a încasat de la bugetul de stat, gestionat de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul Tatiane Timofti-Rusanovscaia suma de 35838 de lei, ce constituie echivalentul a 1800 de euro la data pronunțării hotărârii, cu titlu de prejudiciu moral cauzat și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 1500 de lei, iar în total suma de 37338 de lei; în rest acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată (Vol.II, f.d.15, 20-33).

Instanța de apel, prin decizia din 22 aprilie 2021, a respins apelul declarat de Tatiana Timofti-Rusanovscaia, reprezentată de avocatul Petru Coșleț; a admis apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova; a casat integral hotărârea din 02 octombrie 2020 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru și a emis o nouă hotărâre prin care s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată înaintată de Timofti-Rusanovscaia Tatiana împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Primăria municipiului Chișinău, Consiliul municipal Chișinău, executorul judecătoresc Iurie Gîlcă și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, recuperarea prejudiciului material și moral și compensarea cheltuielilor de judecată Vol.II, f.d.113-129).

În consolidarea soluției, instanța de apel a accentuat că, conduita autorității responsabile de executarea hotărârii judecătorești (a executorilor judecătorești) este una conformă cu legislația în vigoare și nu relevă indicii privind lipsa de diligență, or, aceasta rezultă din toate acțiunile efectuate de către executorii judecătorești.

Pe de altă parte instanța de apel a reținut că, instanța de fond greșit a dispus încasarea de la bugetul de stat, gestionat de Ministerul Finanțelor al Republicii

Moldova, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Timofti-Rusanovscaia Tatiana, suma de 35838 (trezeci și cinci mii opt sute trezeci și opt) lei (ce constituie echivalentul a 1800 euro la data pronunțării hotărârii) cu titlu de prejudiciu moral cauzat.

Prin prisma prevederilor art. 4 alin. (1), art. 5 alin. (1) și (2) al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de apel a relevat că, compensarea prejudiciului moral este condiționată de constatarea faptului că a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei, ceea ce în speță nu a fost stabilit.

Cu atât mai mult că anterior prin hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 10 februarie 2017 s-a admis parțial acțiunea, s-a constatat ca fiind încălcat dreptul său la executarea în termen rezonabil a hotărârii Curții de Apel Chișinău din 26 noiembrie 2007 în perioada 04.02.2008 - 10.02.2017 și s-a încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției 40000 lei cu titlu de prejudiciu moral și 3000 euro cu titlu de prejudiciu material.

În acest sens, instanța de apel a notat că, la determinarea cuantumului prejudiciului moral, instanțele de judecată trebuie să respecte criteriul echității, care presupune că despăgubirile pentru prejudiciul moral trebuie să fie juste, raționale și echitabile, adică trebuie stabilit în așa fel încât să asigure efectiv o compensare suficientă pentru a menține echilibrul între daunele efectiv pricinuite și suma acordată.

În temeiul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie stabilit astfel, încât acesta să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

În final, instanța de apel a conchis asupra netemeinicii acțiunii înaintate de către Timofti-Rusanovscaia Tatiana.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va casa decizia instanței de apel, având în vedere încălcarea de către instanța de apel a normelor de drept material prin interpretarea eronată a legii și va menține hotărârea primei instanțe, din motivele ce succed.

Colegiul reiterează că, reclamanta prin cererea de chemare în judecată formulată, a solicitat constatarea încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii din 26 noiembrie 2007 a Curții de Apel Chișinău privind asigurarea cu spațiu locativ, pentru perioada 11 februarie 2017-31 martie 2020, încasarea prejudiciului moral în sumă de 1800 de euro, a prejudiciului material în sumă de 8200 de euro, privind chiria spațiului locativ pentru perioada ianuarie 2017-decembrie 2019, încasarea cheltuielilor de judecată, inclusiv de asistență juridică (Vol.II, f.d.2-6).

În context, Colegiul evidențiază că, prima instanță corect a determinat ca fiind aplicabilă litigiului dedus judecății Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, nr. 87 din 21 aprilie 2011 (în continuare Legea nr. 87/2011).

Or, prin prezenta lege s-a urmărit crearea în Republica Moldova a unui remediu intern eficient de apărare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Conform art. 2 alin.(1), (2), (3), (4) din Legea nr. 87/2011, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă. Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului. Prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare. Prejudiciul cauzat de o autoritate publică sau de o autoritate căreia statul i-a delegat atribuții de autoritate publică prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară de către stat. Reparația prejudiciului se face de la bugetul de stat.

Subsecvent, Colegiul notează că, raportul executorului judecătoresc Iurie Gîlca, de altfel, menționat de prima instanță în justificarea supozițiilor sale, reflectă acțiunile succesive întreprinse pentru executarea documentului executoriu. În context, ca urmare a strămutării la 01 aprilie 2016 a documentului executoriu nr. 3-3113/07 din 26 noiembrie 2007, către executorul judecătoresc Iurie Gîlca, ultimul la 05 aprilie 2016 a informat părțile procedurii de executare despre preluarea acestui document spre executare. La 12 aprilie 2016, executorul judecătoresc a fost informat precum că în data de 28 martie 2016, între părțile procedurii de executare a fost încheiată o tranzacție de împăcare, fiind solicitată consemnarea prevederilor tranzacției de împăcare în proces-verbal în conformitate cu prevederile art. 62 din Codul de executare. În acest sens, la 14 aprilie 2016 a fost întocmit procesul - verbal nr. 087- 75/2016 de consemnare a condițiilor tranzacției de împăcare din 28 martie 2016, conform căreia părțile convenise, în esență, că, debitorul Primăria municipiului Chișinău va achita creditorului Tatiana Timofti-Rusanovscaia costul mediu al unui apartament cu două odăi în municipiul Chișinău, iar creditorul Tatiana Timofti-Rusanovscaia va fi de acord de a primi costul unui apartament cu două odăi în schimbul apartamentului care urma a fi acordat conform hotărârii nr. 3-3113/07 din 16 noiembrie 2007 a Curții de Apel Chișinău, precum și, în final, costul unui apartament cu două odăi de 63,5 mp * 664 euro = 42164 euro, ce vor fi achitați în lei moldovenești la cursul oficial al BNM în ziua achitării, iar transferul va fi efectuat prin intermediul executorului judecătoresc Iurie Gîlca, la contul special, termenul de achitare fiind până la data de 28 aprilie 2016, iar în rezultatul executării tranzacției menționate, documentul executoriu, se consideră executat integral.

În adresa Primăriei municipiului Chișinău, la 19 aprilie 2016 executorul judecătoresc Iurie Gîlca a expediat procesul-verbal de consemnare a condițiilor

tranzacției de împăcare din 28 martie 2016 și tranzacția de împăcare din 28 martie 2016, pentru executare.

Ulterior, creditorul urmăritor Tatiana Timofti-Rusanovscaia, în data de 14 iulie 2016, a înaintat executorului judecătoresc o cerere prin care a solicitat executarea silită a procesului-verbal de consemnare a condițiilor tranzacției de împăcare, cu înaintarea ordinului incaso la conturile debitorului. Drept urmare, la 15 iulie 2016 la contul Primăriei mun. Chișinău a fost înaintat ordinul incaso prin care s-a solicitat executarea sumei de 927021,92 lei, echivalentul a 42164 euro, conform cursului oficial al BNM la ziua înaintării ordinului incaso. Iar prin scrisoarea 25/14-27-173 din 02 august 2016, Trezoreria teritorială Chișinău - bugetul municipiului a remis în adresa executorului judecătoresc fără executare ordinul incaso, motivând că în tranzacția de împăcare din 28 martie 2016 este menționat executorul judecătoresc Igor Doroftei ca fiind executorul prin intermediul cărui se va efectua transferul, iar în procesul-verbal de consemnare a condițiilor tranzacției de împăcare, nr. 087-75/2016 din 14 aprilie 2016, este indicat executorul judecătoresc Iurie Gîlca. La fel, s-a specificat că, în documentele prezentate spre executare sunt indicați executori judecătorești diferiți, iar încheierea cu privire la strămutarea documentului executoriu nr. 3-3113/07 din 26 noiembrie 2007, nu a fost prezentată.

În data de 08 august 2016 repetat a fost înaintat ordinul incaso Primăriei mun. Chișinău prin care s-a solicitat executarea sumei, iar Trezoreria teritorială Chișinău - bugetul municipiului, prin scrisoarea 25/14-27-178 din 19 august 2016, a remis fără executare ordinul incaso, invocând aceleași motive. La 25 august 2016 a fost înaintat ordinul incaso repetat la contul Primăriei mun. Chișinău, fiind anexată și scrisoarea 087-75/2016 din 25 august 2016 prin care a fost informată Trezoreria teritorială Chișinău - bugetul municipiului că, în conformitate cu prevederile art. 32 alin. (1) lit. c) din Codul de executare - documentul executoriu va fi strămutat de către executorul judecătoresc din oficiu sau la cererea creditorului la un alt executor judecătoresc, stabilit în condițiile art. 30 lit. c) Cod de executare, la cererea motivată a creditorului.

Astfel, în data de 09 septembrie 2016 în adresa biroului executorului judecătoresc Iurie Gîlca a parvenit scrisoarea nr. 02-109/6660 a Primăriei mun. Chișinău prin care a informat executorul judecătoresc că își retrage semnăturile aplicate pe tranzacția împăcare din 28 martie 2016, cât și de pe procesul - verbal 087-75/2016 din 14 aprilie 2016 de consemnare a tranzacției de împăcare și a solicitat executorului judecătoresc anularea tranzacției împăcare din 28 martie 2016 și a procesului-verbal de consemnare. Prin scrisoarea 087-75/2016 din 14 septembrie 2016 executorul judecătoresc Iurie Gîlca a informat Primăria mun. Chișinău că în temeiul Legii nr. 113 din 17 iunie 2010 privind executorii judecătorești și a Codului de executare, în redacția Legii nr. 143 din 02 iulie 2010, executorul judecătoresc nu este împuternicit de a anula tranzacții de împăcare încheiate între părți în faza procedurii de executare silită sau procese-verbale de consemnare a condițiilor tranzacției de împăcare. În data de 20 septembrie 2016, Trezoreria teritorială Chișinău - bugetul municipiului, prin scrisoarea 25/14-27-204, a remis în adresa executorului judecătoresc fără executare ordinul incaso. Drept urmare, documentul executoriu nu a fost executat.

La 31 octombrie 2016 creditorul urmăritor Tatiana Timofti-Rusanovscaia a înaintat o cerere prin care a solicitat schimbarea modului de executare a hotărârii nr.

3-3113/07 din 26 noiembrie 2007 emisă de Curtea de Apel Chișinău, prin încasarea de la Consiliul Municipal Chișinău în beneficiul Tatianei Timofti-Rusanovscaia a sumei de 42164 de euro, echivalentul prețului de piață al spațiului locativ. Prin încheierea din 04 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău a fost respinsă cererea Tatianei Timofti-Rusanovscaia cu privire la schimbarea modului de executare a hotărârii din 26 noiembrie 2007 a Curții de Apel Chișinău. În rezultatul contestării încheierii din 04 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, prin decizia din 07 februarie 2018 a Curții Supreme de Justiție a fost respins recursul declarat de către Tatiana Timofti - Rusanovscaia și a fost menținută încheierea din 04 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău.

Tatiana Timofti-Rusanovscaia s-a adresat la 26 decembrie 2016 în instanța de judecată cu cerere cu privire la constatarea încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești pentru perioada până la data de 10 februarie 2017 și prin hotărâre judecătorească a fost admisă parțial cererea de chemare în judecată și a fost încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul Tatianei Timofti-Rusanovscaia suma de 40000 de lei cu titlu de prejudiciu moral și suma de 3000 de euro cu titlu de prejudiciu de material cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii din 26 noiembrie 2007 a Curții de Apel Chișinău și suma de 4000 de lei cu titlu de cheltuieli de judecată.

În data de 24 octombrie 2019, la solicitarea creditorului urmăritor, executorul judecătoresc a înaintat o cerere către Primăria municipiului Chișinău și Consiliului Municipal Chișinău prin care a solicitat eliberarea ordinului de repartitie pe numele creditorului și membrilor familiei acesteia pentru apartamentul nr. 91 din str. XXXXX, nr. 11, mun. Chișinău, în scopul executării hotărârii judecătorești din 26 noiembrie 2007, însă a rămas fără răspuns și astfel, creditorului nu i-a fost acordat spațiu locativ de serviciu (Vol.I, f.d.100-103).

Conform informației nr. 1241/20 din 08 iulie 2020, pe numele Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Direcția generală locativ-comunală și amenajare a Consiliului municipal Chișinău a comunicat că, de către creditorii urmăritori față de Consiliul municipal Chișinău și Primăria municipiului Chișinău sunt înaintate spre executare circa 227 titluri executorii, emise în baza hotărârilor de judecată devenite definitive și irevocabile, prin care autoritățile administrației publice locale ale municipiului Chișinău sunt obligate să asigure cu spațiu locativ diverse categorii de persoane. Din cauză lipsei spațiului locativ liber în municipiul Chișinău nu sunt înregistrate spații locative cu statul de locuință socială/de serviciu. Întru soluționarea definitivă a problemei respective, Primăria municipiului Chișinău a adresat către Guvernul Republicii Moldova prin care a solicitat alocarea de mijloace financiare pentru construcția spațiului locativ, în vederea executării hotărârilor judecătorești definitive și irevocabile. Prin răspunsul Guvernului Republicii Moldova din 22 mai 2018 au fost înștiințați despre faptul că în bugetul de stat pentru anul 2018 și la etapa elaborării Cadrului Bugetar pe Termen Mediu (CBTM) pe anii 2019-2021 din contul resurselor generale ale bugetului de stat nu se prevăd alocații în vederea construcției locuințelor sociale.

La fel, s-a indicat că, la 18 aprilie 2019, Primăria municipiului Chișinău a înaintat un demers către Guvernul Republicii Moldova, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova cu solicitarea de a aloca din bugetul de stat surse financiare în

scopul executării hotărârilor de judecată devenite definitive și irevocabile, prin care autoritățile administrației publice locale ale municipiului Chișinău sunt obligate să asigure cu spațiu locativ diverse categorii de persoane. La demersurile repetate a Primăriei municipiului Chișinău și în special la demersul Mișcării refugiaților transnistreni nr. 105 din 19 decembrie 2019, la indicația Cancelariei de Stat nr. 15-03-9282 din 27.12.2019, privind alocarea din bugetul de Stat a mijloacelor financiare în vederea executării de către Primăria municipiului Chișinău a hotărârilor judecătorești cu privire la asigurarea cu spațiu locativ, Ministerul Finanțelor, prin scrisoarea nr. 11/1-03/4/44 din 16 ianuarie 2020 a informat Cancelaria de Stat, Ministerul Justiției și Primăria municipiului Chișinău despre faptul că în scopul realizării obiectivelor propuse se va examina oportunitatea atragerii surselor financiare de la partenerii externi de dezvoltare și realizarea unui proiect de Parteneriat public privat (PPP) cu alocarea terenurilor de către Primăria municipiului Chișinău în calitate de contribuție partenerului privat la construirea locuințelor. În același sens prin scrisoarea menționată s-au propus etapele esențiale de derulare a acțiunilor reale de mai departe în scopul realizării obiectivului propus în următoarea succesiune: determinarea autorității publice centrale care va promova politica statului în domeniul asigurării cu locuințe sociale a păturilor social-vulnerabile; implicarea autorităților publice centrale de specialitate în vederea obținerii informației privind statutul actual al persoanelor care dispun de titluri executorii definitive cu privire la asigurarea cu spațiu locativ; întreprinderea măsurilor în vederea actualizării listei titlurilor executorii definitive privind asigurarea cu spațiu locativ; determinarea formei de implementare a Programului de construcție a locuințelor sociale. Astfel, la prima etapă a realizării obiectivului propus, Autoritatea publică centrală urmează să identifice și să delege împuterniciri entității ce face parte din autoritatea publică centrală care va fi responsabilă de promovarea politicii statului în domeniul asigurării cu locuințe sociale a păturilor social-vulnerabile. În aceste condiții, executarea hotărârilor de judecată nu va fi posibilă atât timp, cât nu vor fi realizate etapele propuse în realizarea obiectivului propus. În caz contrar, autoritățile municipiului Chișinău se vor afla în imposibilitate de a executa hotărârile de judecată devenite definitive și irevocabile (Vol.I, f.d.250-251).

Prima instanță a apreciat situația reclamantei ca fiind fără schimbări, având în vedere că continuă încălcarea dreptului reclamantei la executarea în termen rezonabil a hotărârii din 26 noiembrie 2007 a Curții de Apel Chișinău și în mod subsecvent încălcarea art. 6 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, însă vizează o nouă perioadă.

Or, în această perioadă hotărârea judecătorească de a fi asigurată reclamanta cu spațiu locativ, nu a fost executată, deși, din raportul executorului judecătoresc se disting măsurile întreprinse pentru executarea hotărârii judecătorești, însă această rămâne a fi neexecutată.

Cu referire la concluziile instanței de apel precum că, în cadrul procedurii de executare au fost întreprinse multiple tentative în vederea executării hotărârii judecătorești de asigurare cu spațiu locativ a reclamantei, însă acestea nu s-au soldat cu succes, fiind invocată de către autorități lipsa spațiului locativ liber în raza mun. Chișinău, inclusiv și mijloacelor financiare, precum și că, conduita autorității responsabile de executarea hotărârii judecătorești (a executorilor judecătorești) este una conformă cu legislația în vigoare și nu relevă indicii privind lipsa de diligență,

care rezultă din toate acțiunile efectuate de către executorii judecătorești, Colegiul menționează că, pornind de la jurisprudența CtEDO la acest capitol aceasta nu poate justifica neexecutarea hotărârii judecătorești. Or, hotărârea judecătorească de asigurare cu spațiu locativ în sensul dispus, nu a fost executată nici până la adresarea reclamantei cu prezenta acțiune în instanța de judecată.

În această succesiune logică, Colegiul evocă poziția CtEDO conform jurisprudenței sale, care a punctat că o autoritate de stat nu poate să invoce lipsa fondurilor și a spațiului locativ alternativ ca scuză pentru neexecutarea unei hotărâri. Firește, o întârziere în executarea unei hotărâri ar putea fi justificată de circumstanțe speciale. Dar întârzierea nu poate fi astfel, încât să prejudicieze esența dreptului protejat de articolul 6 § 1 al Convenției (Prodan v Moldova, § 53, Drăguță v Moldova § 29).

Colegiul precizează că, executarea eficientă a unei hotărâri judecătorești obligatorii este un element fundamental al statului de drept. Este esențială asigurarea încrederii în autoritatea sistemului judiciar. Independența judiciară și dreptul la un proces echitabil (articolul 6 al CEDO) sunt lipsite de conținut dacă hotărârea nu este executată.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în jurisprudența sa, a relevat că articolul 6 § 1 asigură oricărei persoane dreptul de a înainta orice pretenție cu privire la drepturile și obligațiile sale cu caracter civil în fața unei instanțe judecătorești sau tribunal; în acest fel el cuprinde „dreptul la o instanță”, din care dreptul de acces, adică dreptul de a institui proceduri în fața instanțelor judecătorești în litigii civile, constituie un aspect. Mai mult, „executarea unei hotărâri pronunțate de orice instanță trebuie ... privită ca o parte integrantă a „procesului”, în sensul articolului 6” (a se vedea *Hornsby v. Greece*, 19 martie 1997, § 40, Reports of Judgments and Decisions 1997-II, și *Prodan v. Moldova*, nr. 49806/99, § 52, ECHR 2004-III (extracts)).

La fel, a evidențiat că, o întârziere în executarea unei hotărâri judecătorești poate fi justificată în anumite circumstanțe (a se vedea *Burdov v. Russia*, nr. 59498/00, § 35, ECHR 2002-III). Curtea trebuie să examineze dacă durata procedurilor de executare, în care reclamantul a fost parte, a depășit cerința „termenului rezonabil” garantată în articolul 6 § 1 (a se vedea *mutatis mutandis* hotărârile *Di Pede v. Italy* și *Zappia v. Italy* din 26 septembrie 1996, Reports of Judgments and Decisions 1996-IV, §§ 20-24 și, respectiv, 16-20). În acest sens, Curtea reamintește că rezonabilitatea duratei procedurilor trebuie evaluată în lumina circumstanțelor cauzei, cu referire la criteriile stabilite în jurisprudența sa, în special, complexitatea cauzei, comportamentul reclamantului și al autorităților care examinează cauza (a se vedea, ca una recentă, hotărârea *Kormacheva v. Russia*, nr. 53084/99, § 51, 29 ianuarie 2004).

În același timp, Curtea în numeroase cauze a reiterat poziția sa, potrivit căreia imposibilitatea unui creditor de a obține executarea integrală, într-un termen rezonabil, a unei hotărâri judecătorești pronunțate în favoarea sa constituie o încălcare a dreptului la un proces echitabil garantat de articolul 6 § 1 din Convenție, precum și a dreptului său la respectarea proprietății sale, garantat de Articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție (cauza *Vasilașco v Moldova*).

În context, Colegiul apreciază că, prima instanță întemeiat a conchis că, având în vedere natura hotărârii judecătorești de asigurare a reclamantei cu spațiu locativ, în circumstanțele neexecutării acestei hotărâri o perioadă îndelungată, în total

aproximativ de 12 ani și 11 luni, nu denotă o altă soluție decât cea de constatare a încălcării dreptului reclamantei la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, ceea ce reprezintă o violare a dreptului subiectiv al acesteia, garantat de art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Conform art. 5 alin.(1) din Legea nr. 87/2011, în urma constatării faptului că a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată decide asupra acordării unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral, material, precum și a costurilor și a cheltuielilor de judecată.

Colegiul apreciază că, prima instanță justificat a respins cerința cu privire la repararea prejudiciului material în sumă de 8200 de euro, pretins de către partea reclamantă a fi suportat prin achitarea chiriei pentru spațiul locativ închiriat, având în vedere neexecutarea hotărârii judecătorești din 26 noiembrie 2007 pentru perioada 11 februarie 2017-31 martie 2020.

În virtutea art. 4 alin. (1) din Legea nr. 87/2011, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare și suportarea costurilor și cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului.

Or, în situația în care reclamanta deținea cu drept de proprietate $\frac{1}{4}$ cotă-parte dintr-un apartament cu suprafața de 72,5 mp, dobândit în baza certificatului de privatizare a locuinței, iar soțul acesteia deține 1.0 cotă-parte dintr-un apartament cu suprafața de 35,4 mp, dobândit în baza certificatului de moștenitor în anul 2009, respectiv nu a fost confirmată necesitatea încheierii contractelor de locațiune și respectiv suportarea cheltuielilor pentru chiria spațiului locativ în sumă de 8200 de euro, din lipsa spațiului locativ cu titlu de locuință de serviciu, așa cum este dispus prin hotărârea judecătorească din 26 noiembrie 2007.

De altfel, această împrejurare a fost identificată din declarația de avere și interese personale pentru anul 2019, depusă de reclamanta Timofti-Rusanovscaia Tatiana, circumstanță corect reținută de prima instanță, având în vedere argumentele pârâtului la acest capitol.

Cu referire la prevederile art. 123 alin. (1) din Codul de procedură civilă, prima instanța a apreciat că, informațiile conținute în declarația de avere și interese personale sunt fapte unanim cunoscute (faptele de notorietate publică) și nu se cer a fi dovedite.

Justificat prima instanță a relevat precum că, nu a fost confirmat de către partea reclamantă locuirea efectivă a ei și membrilor familiei sale în apartamentele pretinse a fi luate în locațiune, pentru care a achitat chiria, or, s-a dovedit doar locațiunea imobilelor, dar nu și locuirea în aceste imobile.

În esență, instanța de apel în partea respingerii cerinței cu privire la repararea prejudiciului material, având în vedere poziția primei instanțe la acest aspect, a indicat lipsa raportului de cauzalitate între neexecutarea hotărârii judecătorești de acordare a locuinței de serviciu și plata chiriei pentru spațiu locativ.

În raport cu alegațiile părții recurente la acest capitol cu privire la încălcarea prevederilor art. 16 din Constituția Republicii Moldova și art. 14 din Convenția

Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, Colegiul evidențiază că, respingerea cerinței reclamantei cu privire la repararea prejudiciului material care constă din sumele achitate pentru chiria spațiului locativ, nu poate fi apreciată ca fiind una discriminatorie, or, instanța de judecată, în esență, a reținut ca fiind neconfirmată de către partea reclamantă necesitatea suportării cheltuielilor pentru chiria spațiului locativ, în condițiile în care reclamanta și soțul acesteia dețin bunuri imobile cu destinație locativă pe teritoriul Republicii Moldova.

Referitor la pretenția reclamantei Tatiana Timofti-Rusanovscaia cu privire la repararea prejudiciului moral, Colegiul apreciază că, prima instanță întemeiată a încasat cu titlu de prejudiciu moral suma de 35838 de lei, echivalentul a 1800 de euro la data pronunțării hotărârii, care a fost calificată ca fiind una rezonabilă pentru acoperirea diferenței de prejudiciu, cauzat prin neexecutarea continuă a documentului executoriu, pentru perioada de referință.

Pornind de la faptul că hotărârea judecătorească din 26 noiembrie 2007 nu a fost executată, motiv pentru care reclamanta s-a adresat cu prezenta cerere cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești pentru perioada 11 februarie 2017-31 martie 2020 și având în vedere admiterea acestei cerințe, Colegiul conchide că, prejudiciul moral nu poate fi compensat doar prin simpla constatare a încălcării, fiind justificată încasarea sumei menționate cu titlu de prejudiciu moral.

Cu referire la cuantumul prejudiciului moral, Colegiul relevă că, unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că, indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire.

Conform jurisprudenței CtEDO, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca, partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

În speță, Colegiul consideră că suma dispusă spre încasare de către prima instanță cu titlu de prejudiciu moral atinge scopul și finalitatea prevăzută de lege. Or, la stabilirea cuantumului prejudiciului moral, se ia în considerare și interesul sporit, pe care l-a avut sau îl are reclamanta în executarea hotărârii judecătorești, al cărei beneficiar este. La fel, comportă relevanță și durata termenului de neexecutare, importanța pentru reclamanta a obiectului executării, altfel spus miza pentru reclamantă și alte aspecte individuale.

Mai mult, jurisprudența CtEDO în cauze similare de neexecutare, acordă cu titlul de prejudiciu moral suma de 600 de euro pentru 12 luni de întârziere. Astfel, la caz perioada de neexecutare a hotărârii judecătorești, pentru care s-a pretins prejudiciul moral este 11 februarie 2017-31 martie 2020, ceea ce denotă că prima instanță întemeiată a încasat prejudiciul moral în cuantumul dispus.

Prin prisma argumentelor recurente referitor la dispoziția instanței de apel de respingere a cerinței cu privire la prejudiciul moral, Colegiul apreciază ca fiind eronată concluzia instanței de apel în partea respingerii prejudiciului moral, or, la caz, a fost constatată încălcarea termenului rezonabil la executarea hotărârii judecătorești din 26 noiembrie 2007, iar în virtutea prevederilor art. 5 din Legea nr. 87/2011, în urma constatării faptului de încălcare a dreptului la executare în termen

rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată decide asupra acordării unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral.

De altfel, din ipoteza instanței de apel nu se deduce o argumentare motivată care ar infirma poziția reclamantei, precum și concluzia primei instanțe în privința cerinței de constatare a încălcării dreptului reclamantei la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, or, instanța de apel, în esență, a conchis precum că cadrul procedurii de executare au fost întreprinse multiple tentative în vederea executării hotărârii judecătorești de asigurare cu spațiu locativ a reclamantei, însă nu s-au soldat cu succes, precum și că, conduita autorității responsabile de executarea hotărârii judecătorești este una conformă cu legislația în vigoare și nu relevă indicii privind lipsa de diligență.

În partea încasării de către prima instanță a cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 1500 de lei, Colegiul consideră necesar a preciza, că în virtutea art. 96 alin.(1), (1¹) Cod de procedură civilă, prima instanță întemeiat a apreciat ca fiind necesară, realmente angajată și rezonabilă ca mărime suma de 1500 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

Coroborând circumstanțele ce preced, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat și va casa decizia instanței de apel și va menține hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu prevederile art.442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. f), alin.(3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Tatiana Timofti-Rusanovscaia, reprezentată de avocatul Petru Coșleț.

Se casează decizia din 22 aprilie 2021 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 02 octombrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Tatiana Timofti-Rusanovscaia împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Primăria municipiului Chișinău, Consiliului municipal Chișinău, executorul judecătoresc Iurie Gîlcă și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului material și moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari

Galina Stratulat